

Stockholm den 12 januari 2026

R-2025/2297

Till Finansdepartementet
Fi2025/01786

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 26 september 2025 beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet Krishantering och ändrade rörelseregler för försäkringsföretag (SOU 2025:97).

Inledning

Advokatsamfundets huvuduppgift är att värna den goda rättsstaten. Det betyder att föreslagen lagstiftning i första hand granskas utifrån ett rättssäkerhetsperspektiv i vid mening. Särskilt den enskildes rättigheter och möjligheter att värna dessa beaktas. Även frågor om förenlighet med grundlagen, Europakonventionen, EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna samt andra relevanta konventioner rörande mänskliga rättigheter granskas särskilt. Mot denna bakgrund vill Advokatsamfundet framföra följande synpunkter på förslagen i betänkandet.

Synpunkter

Återhämtning och resolution av försäkrings- och återförsäkringsföretag

De strukturerande principerna i resolutionspaketet för försäkringsföretag känns igen från den allmänna insolvensrätten (konkurslagen och lagen om företagsrekonstruktion). Som exempel kan nämnas att resolution kan inledas om ett försäkringsföretag har eller kan komma få vissa kvalificerade ekonomiska problem, eller om försäkringsföretaget i resolution i princip förlorar rådigheten över verksamheten. Det införs även vissa bestämmelser som syftar till att underlätta resolution (t.ex. ett skydd för försäkringsföretagets avtal så att dessa inte kan sägas

upp, förbud mot utmätning och kvarstad samt skydd mot konkursansökan), vilka också känns igen från den allmänna insolvensrätten. Som huvudregel gäller också samma förmånsrättsordning och det finns t.ex. bestämmelser om att skuldnedskrivning ska ske i mot förmånsrättslagen omvänd ordning.

När det gäller de mer specifika principerna för resolution är de i huvudsak desamma som gäller för banker enligt lagen (2015:1016) om resolution. Detta gäller även de olika skyddsmekanismer som finns för enskilda, såsom principen att det ekonomiska utfallet inte får bli sämre än vad det hade blivit i händelse av konkurs.

Även om förslagen i betänkandet alltså i stora delar bygger på de principer som gäller enligt den allmänna insolvensrätten och de specifika regler som sedan tidigare införts i förhållande till banker, har Advokatsamfundet synpunkter på vissa delar av utredningens förslag, vilka redogörs för nedan.

Avsnittet kommer i tur och ordning att beröra (i) frågan om ansvar för resolutionsmyndigheten i samband med vidtagande av resolutionsåtgärder, (ii) frågor kopplade till återförsäkring, (iii) skuldnedskrivning av försäkringsfordringar, (iv) värdering vid resolutionsåtgärder, (v) förutsättningar för att inleda resolution, (vi) finansieringsarrangemanget, samt (vii) övriga frågor.

Ansvarsfrågor

I likhet med vad som gäller för banker föreslås Riksgäldskontoret bli resolutionsmyndighet. Ett sätt på vilket resolutionsåtgärder kan vidtas är att resolutionsmyndigheten kliver in och ersätter den associationsrättsligt utsedda ledningen i resolutionsföretaget (styrelse och VD). Ett annat alternativ är att låta styrelse och VD sitta kvar (men med en rätt för resolutionsmyndigheten att meddela särskilda instruktioner till styrelse/VD), och att samtidigt utse en särskild förvaltare som agerar parallellt med styrelse/VD i företaget i resolution (med en rätt för resolutionsmyndigheten att ge instruktioner även till den särskilde förvaltaren).

Det är oundvikligt att det här kommer uppstå ett skärningsfält mellan associationsrättsliga och förvaltningsrättsliga ansvarsprinciper, eller ansvar för vad som är myndighetsutövning, som endast är mycket sparsamt behandlat i betänkandet. Det finns t.ex. inget allmänt ramverk för Riksgäldskontorets, ledningens eller förvaltarens ansvar. De enda upplysningar som lämnas i denna fråga i betänkandet

(Volym II s. 681 ff. och s. 839) handlar om ansvaret för förvaltnings-, lednings-, eller tillsynsorganet eller den verkställande ledningen i ett broföretag, där det anges att de inte ska ha något ansvar mot aktieägare eller fordringsägare i företaget som är försatt i resolution, med mindre att de gjort sig skyldiga till grov culpa.

Det hade enligt Advokatsamfundet varit lämpligt om utredningen hade ägnat mer utrymme åt dessa centrala frågor.

Återförsäkringsfrågor

Det är givet att förutsättningarna för ett försäkringsföretag att överleva ett resolutionsförfarande påverkas av om, och i så fall hur, förfarandet påverkar dess återförsäkringsskydd. Följaktligen föreslås i betänkandet att Riksgäldskontoret ska kunna besluta att återförsäkringsrättigheter ska kunna föras över från företaget i resolution till annat företag, förutsatt att en ev. föreliggande kvittningsrätt består (Volym II s.724 och författningsförslaget 16 kap. 3§). Detta gäller även om återförsäkringsföretaget skulle motsätta sig en överföring. Enligt författningsförslaget 16 kap. 8 § går förvärvaren in som part, och detta gäller även vid gränsöverskridande verksamhet och inom EES.

Man kan fråga sig om det är så enkelt som utredningen utgår ifrån. Svaret kan bero på tillämplig lag eller lagval. Härtill kommer frågan vilken rättslig valör ett beslut om en överföring från resolutionsmyndigheten har; är det en dom som kommer kunna verkställas om återförsäkraren vägrar fortsätta som återförsäkrare åt ett broföretag eller det försäkringsföretag som kan komma att köpa verksamheten?

Det är möjligt att författningsförslaget 9 kap. 12 § kan användas till att lösa även denna fråga, men detta framgår inte av författningskommentaren. Där sägs enbart att bestämmelsen implementerar artikel 47.2 i krishanteringsdirektivet, som inte heller syftar till att klargöra frågan om överföring av återförsäkringsrättigheter och skyldigheter.

En annan fråga är vad som händer med återförsäkrarnas ansvar vid skuldnedskrivning. Även om den svenska uppfattningen är att återförsäkrarna ska betala 100 % på sitt ansvar, oavsett om direktförsäkrarens ansvar skrivs ned (vilket troligen är den svenska uppfattningen som går tillbaka till NJA 1878 s.25 och, från modern tid, möjligen NJA 2021 s. 622) kan frågan påverkas av lagval, om det är så att frågan besvaras olika i

andra jurisdiktioner och av hur frågan är reglerad i återförsäkringsavtalen. Detta är överhuvudtaget inte behandlat i betänkandet, vilket Advokatsamfundet tycker är en brist.

Skuldnedskrivning av försäkringsfordringar

Eftersom försäkringsfordringar ska kunna skrivas ned måste detsamma gälla för återförsäkringsfordringar. När det gäller skuldnedskrivning förefaller utredningen inte göra någon skillnad i vilken ordning direkt försäkring och återförsäkring ska skrivas ned (se Volym II s. 782). Det kan dock noteras att fordran på grund av direktförsäkring har förmånsrätt enligt förmånsrättslagen 4 § a. Av försäkringsrörelselagen 6 kap. 13 § tredje stycket följer vidare att fordran på grund av återförsäkringsavtal har förmånsrätt efter fordringar på direktförsäkringsavtal.

Även om det finns en allmän princip i 1 kap. 5 § i den föreslagna lagen om resolution av försäkringsföretag om att ordinarie prioritetsordning ska upprätthållas, borde det i tydlighetens intresse klargöras att när det gäller skuldnedskrivning, ska nedskrivning ske av återförsäkringsfordringar före nedskrivning sker av direktförsäkringsfordringar.

Värdering som grund för resolutionsåtgärder

Resolutionsåtgärder måste inramas av en värdering 1 före åtgärden och en värdering 2 efter åtgärden. Syftet är att ett övertagande av verksamheten ska ske på en rättvis, försiktig och realistisk värdering, se författningsförslaget 4 kap. 1 §. Detta instämmer Advokatsamfundet i.

En värdering 3 ska även tas fram i syfte att utvärdera vad utfallet för aktieägare och fordringsägare skulle ha blivit om resolutionsföretaget i stället hade försatts i konkurs. Den här värderingen syftar primärt till att säkerställa att de enskilda som drabbas av ett resolutionsförfarande inte får ett sämre ekonomiskt utfall än vad de hade fått i händelse av konkurs.

Enligt utredningen ska värdering 1 och 2 basera sig på fortlevnadsprincipen, dvs. på att försäkringsföretagets verksamhet överlever. Vad gäller detta kan dock noteras att en särskild grund för att inleda resolution är att försäkringsföretaget förlorat tillståndet att driva försäkringsrörelse (se författningsförslaget 5 kap. 2 §). Att tillståndet förlorats kan t.ex. bero på att Finansinspektionen förlorat förtroendet för ledningen samtidigt som verksamheten i sig inte är värre ansatt än att den går att rädda. Frågan är då om

värderingen ska ske på basis av tillstånd eller inte tillstånd. Att det valet kan få stora konsekvenser framgår av fallet *Carnegie* och Prövningsnämndens beslut.

Enligt Advokatsamfundets uppfattning kan det ifrågasättas om det är rimligt att ett återkallat tillstånd som återfås efter en mycket kort period, efter att en ny ägare tillträtt, ska tillåtas styra värderingen.

Värdering 3, som syftar till att ge besked om konkurs hade kunnat medföra ett bättre utfall, är en hypotetisk värdering och som sådan givetvis osäker, men likväl nödvändig att göra. Om emellertid tillståndet dragits in och verksamheten sålts kan man utgå från att värdering 3 endast i exceptionella fall skulle kunna ha gett ett bättre resultat än värdering 1 eller 2.

Förutsättningarna för att inleda resolution

Förutsättningarna för att inleda resolution framgår av författningsförslaget 5 kap. 1 §. Hur dessa ska förstås utvecklas i betänkandet (se Volym II s. 463 ff.).

En av fallissemangsgrunderna är att försäkringsföretaget inte bedöms inom den närmaste framtiden kunna betala sina skulder i takt med att de förfaller till betalning. Det sägs vidare att detta är ett likviditetstest (betänkandet Volym II s. 467).

Så länge ett försäkringsföretag har sitt tillstånd på plats är dock sällan likviditeten ett problem, då nyteckning och premier på existerande försäkringsstock genererar intäkter (så var fallet exempelvis vad gäller Svenska Kredit, Njord och International Credit). Denna omständighet i förening med prognoshorisonten ("den närmaste framtiden") kan medföra risk för att beslut om resolution, om det baserar sig på betalningsproblem, kommer sent.

Det är givet att oavsett vilket test man rör sig med, så finns det alltid osäkerheter när det inrymmer ett prognosmoment. Å ena sidan bör inte prognosperioden vara så lång att den utesluter att försäkringsföretaget av egen kraft kan vända utvecklingen, men å andra sidan bör den inte vara så kort att försäkringsföretaget med god marginal försuttit alla möjligheter vända utvecklingen. Advokatsamfundet inser att prognosperiodens längd innefattar svåra avvägningar där det enskilda försäkringsföretagets rättssäkerhet måste vägas mot t.ex. försäkringskollektivets intresse, men anser att frågan bör analyseras och utvärderas ytterligare.

Finansieringsarrangemang

I författningsförslaget 24 kap. finns regler om finansieringsarrangemang. Detta kan innefatta medel för kompensation till ett företag i resolution, i syfte att gottgöra den förlust som skulle ha burits av de borgenärer som Riksgäldskontoret undantagit från skuldnedskrivning. Det innebär att Riksgäldskontoret tillskjuter medel för att företaget i resolution ska kunna betala vissa fordringsägare fullt ut.

Riksgäldskontoret finansierar sig genom avgifter (24 kap. 3 §). Riksgäldskontoret bestämmer själv hur stort belopp varje företag ska betala i avgift (24 kap. 5 §).

Advokatsamfundet ifrågasätter om den del av avgiften som ska finansiera andra försäkringsföretags resolution och ersättning till dess fordringsägare, rätteligen kan betraktas som avgift i regeringsformens mening. Om den i själva verket är en skatt bör den inte kunna bestämmas av Riksgäldskontoret.

Övriga frågor

I betänkandet (s. 430 i Volym II och i författningsförslaget 2 kap. 11 §) heter det att resolution ska anses möjlig om det är rimligt och troligt att företaget kan avvecklas genom ett normalt insolvensförfarande. Advokatsamfundet frågar sig om situationen överhuvudtaget kan vara sådan att resolution inte anses möjlig därför att konkurs inte skulle kunna vara ett alternativ, även om t.ex. villkoren i författningsförslaget 5 kap. 4 § är uppfyllda. Frågan är vad testet i författningsförslaget 2 kap. 11 § tillför. Enligt Advokatsamfundets mening skapar det osäkerhet. Syftet med bestämmelsen bör därför förtydligas.

Ändringar i Solvens II-direktivet

Allmänna synpunkter

Advokatsamfundet ställer sig positivt till den reform som förslaget innebär och instämmer i stor utsträckning i hur utredningen behandlar implementeringen av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2025/2 av den 27 november 2024 om ändringar av direktiv 2009/138/EG vad gäller proportionalitet, rapportering, långsiktiga garantiåtgärder, makrotillsynsverktyg, hållbarhetsrisker samt grupp tillsyn och gränsöverskridande tillsyn, liksom om ändring av direktiven 2002/87/EG och 2013/34/EU (**Ändringsdirektivet**) i svensk rätt.

Advokatsamfundet anser att det är särskilt positivt att betydligt fler försäkringsföretag kan komma att omfattas av proportionalitetsåtgärder, vilket kan leda till vissa kostnadsbesparingar för företagen. Samtidigt kvarstår att genomförandet av direktiv 2009/138/EG (**Solvens II-direktivet**) 2016 markant ökade inträdesbarriärerna på försäkringsmarknaden, framför allt genom ökade kapitalkrav jämfört med tidigare reglering. Vidare medförde genomförandet av Solvens II-direktivet omfattande administrativa kostnadsökningar. Det är därför negativt att utredningens förslag kan komma att ytterligare öka dessa kostnader genom ändrade krav på rapportering samt att viss ny kompetens kan komma att behövas i företagens företagsstyrningssystem. Mot den bakgrunden beklagar Advokatsamfundet att utredningen inte har tagit fasta på Advokatsamfundets påpekande, i yttrande den 26 november 2014 över utkastet till lagrådsremiss - *Genomförande av Solvens II-direktivet på försäkringsområdet* - att den allmänna proportionalitetsprincipens utformning i 4 kap. 5 § försäkringsrörelselagen (2010:2043) (**FRL**) inte lever upp till de krav som EU-rätten och Europakonventionsrätten ställer på den svenska rättsordningen.

Särskilda kommentarer till utredningens förslag

Proportionalitetsprincipen

Proportionalitetsprincipen i Sverige och EU

I svensk rätt anses proportionalitetsprincipen vara en allmän rättsprincip som gäller utan särskilt lagstöd.¹ Även Europakonventionen, som gäller som lag i Sverige, genomsyras av proportionalitetsprincipen.²

Proportionalitetsprincipen är en av de grundläggande principerna inom EU-rätten, fastställd i artikel 5.4 i fördraget om Europeiska unionen (**EU-fördraget**). Där anges att gemenskapen inte ska vidta någon åtgärd som går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå målen i fördraget. Principen utvecklas i protokoll (nr 2) om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (**EUF-fördraget**). Principen kan generellt sägas vara ett uttryck för att

¹ Se prop. 1993/94:117 s. 39 f. och SOU 2009:58 s. 357 ff.

² Se prop. 2016/17:180 s. 61.

ett agerande ska stå i proportion till målet som ska uppnås. Detta gäller även vid införande av reglering på nationell nivå samt vid tillämpningen och tillsynen.³

Proportionalitetsprincipen omnämns i flera av skälen och artiklarna i Solvens II-direktivet. Dels direkt genom att det anges att proportionalitetsprincipen *ska* tillämpas (se skäl 19, 20, 21 och 133 samt artikel 29.3–4), dels indirekt genom att det på ett stort antal ställen anges att olika åtgärder ”*ska stå i proportion till arten, omfattningen och komplexiteten hos de inneboende riskerna i verksamheten*”. I Solvens II-förordningen intar proportionalitetsprincipen rangen av portalbestämmelse genom förordningens första mening (skäl 1) som lyder: ”*Vid tillämpningen av kraven i denna förordning bör arten och omfattningen av och komplexiteten hos de inneboende riskerna i varje försäkrings- eller återförsäkringsföretags verksamhet beaktas*”.

Tillägget till 4 kap. 5 § FRL

Utredningen föreslår nu att det, i den grundläggande proportionalitetsprincipen i 4 kap. 5 § FRL, ska införas en ny bestämmelse som innebär att det vid proportionalitetsbedömningen särskilt ska beaktas om försäkringsföretaget har klassificerats som ett litet och icke-komplext företag.⁴ Advokatsamfundet har ingen invändning i sig mot detta. Det är positivt att proportionalitetsbedömningen särskilt ska beakta om ett företag är litet och icke-komplext. Av skälsats (14) till Ändringsdirektivet framgår emellertid att Solvens II-direktivet, dvs. direktivet i dess helhet, bör tillämpas i enlighet med proportionalitetsprincipen och att syftet med att identifiera vissa mindre företag är att ”*säkerställa att de inte ställs under oproportionerligt betungande krav*”. Som Advokatsamfundet framhöll i sitt yttrande den 26 november 2014 över utkastet till lagrådsremiss - *Genomförande av Solvens II-direktivet på försäkringsområdet* – baseras 4 kap. 5 § FRL, och bestämmelsens motiv, på en missuppfattning av de krav som EU-rätten ställer på den svenska rättsordningen. Enligt Advokatsamfundets uppfattning är det därför olämpligt att, såsom utredningen föreslår, tillföra en ny bestämmelse till 4 kap. 5 § utan att först korrigera paragrafens felaktiga utformning.

³ Se prop. 2015/16:9 s. 226. och prop. 2016/17:180 s. 60 ff.

⁴ Se SOU 2025:97 s. 175 och 1041.

Utformningen av 4 kap. 5 § FRL strider mot EU-rätten och Europakonventionen

Den grundläggande proportionalitetsprincipen i 4 kap. 5 § FRL har utformats så att den inte omfattar vissa delar av FRL, som genomför EU-reglering för vilken råder uttryckliga krav på tillämpning av proportionalitetsprincipen. Till exempel omfattas inte kapitel 18 *Ingripanden* av proportionalitetsprincipen i 4 kap. 5 § FRL, trots att det framgår av specialmotiveringen till 18 kap. att 18 kap. 4 § genomför artikel 138.2 och 138.3 i Solvens II-direktivet, 18 kap. 5 § genomför artikel 138.4 i Solvens II-direktivet, 18 kap. 8 § genomför artikel 139.2 i Solvens II-direktivet, 18 kap. 10 § genomför artiklarna 138.5 och 139.3 i Solvens II-direktivet, 18 kap. 12 § genomför artikel 144.1 i Solvens II-direktivet, 18 kap. 13 § genomför artiklarna 141 och 144.1 i Solvens II-direktivet och 18 kap. 28 § genomför artikel 142.1 i Solvens II-direktivet.⁵ Samtliga de nu angivna bestämmelserna genomför *egentliga* Solvens II-bestämmelser och är således föremål för fullharmonisering, vilket innefattar den EU-rättsliga proportionalitetsprincipen.⁶

Vidare, som Advokatsamfundet framhöll i sitt yttrande den 26 november 2014 över utkastet till lagrådsremissen *Genomförande av Solvens II-direktivet på försäkringsområdet*, framgår av allmänmotiveringen till 4 kap. 5 § FRL, att ”*Det får ankomma på rättstillämpningen att avgöra vilka av Solvens II-direktivets krav som ska kunna mildras eller skärpas med hänvisning till proportionalitetsprincipen, respektive vilka krav som inte bör kunna ändras genom ett beaktande av proportionalitetsprincipen*”.⁷ Detta är också en missuppfattning av de krav som EU-rätten ställer på den svenska rättsordningen, men även en missuppfattning av Europakonventionsrätten. Uttalandet utgår nämligen från att det skulle vara en öppen fråga vad proportionalitetsprincipen omfattar, trots att proportionalitetsprincipen är en övergripande rättsprincip som gäller oavsett om detta är föreskrivet eller inte. Vidare framgår av ordalydelsen i 4 kap. 5 § FRL, att proportionalitetsprincipen, uttryckligen och undantagslöst, ”*ska tillämpas*” på bestämmelserna i vissa angivna lagrum. Enligt Advokatsamfundets uppfattning skulle det därför strida mot legalitetsprincipen att, i

⁵ Se prop. 2015/16:9 s. 614 ff.

⁶ Se förteckningen över de bestämmelser som medlemsstaterna ”ska sätta i kraft” i artikel 309 i Solvens II-direktivet.

⁷ Se prop. 2015/16:9 s. 230.

strid med den uttryckliga lagtexten, såsom anges i motiven, *inte tillämpa* proportionalitetsprincipen på *vissa* av bestämmelserna i de angivna lagrummen.

Sammanfattningsvis strider 4 kap. 5 § FRL och dess motiv mot de krav som EU-rätten och Europakonventionsrätten ställer på den svenska rättsordningen.

De nya, särskilda proportionalitetskraven

För att genomföra Ändringsdirektivet, har utredningen lagt in flera förslag till nya ingripandemöjligheter i kapitel 18. Eftersom kapitel 18 inte omfattas av proportionalitetsprincipen i 4 kap. 5 § FRL har utredningen, i var och en av dessa nya ingripanderegler, lagt in särskilda proportionalitetskrav.⁸ Detta får visserligen till följd att de nya ingripandereglerna omfattas av proportionalitet. Därigenom tillskapas emellertid intrycket - *e contrario* - att övriga regler i 18 kap. inte ska omfattas av proportionalitetsöverväganden. Enligt Advokatsamfundets uppfattning är detta inte förenligt med de krav som EU-rätten ställer på den svenska rättsordningen, inte minst då flera av reglerna i 18 kap. FRL än de nu föreslagna, utgör del av genomförandet av EU-reglering för vilken råder uttryckliga krav på tillämpning av proportionalitetsprincipen.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis konstaterar Advokatsamfundet att proportionalitetsprincipen är en övergripande rättsprincip i Sverige och EU som gäller utan särskilt lagstöd. Den grundläggande bestämmelsen i 4 kap. 5 § FRL, som innebär att proportionalitetsprincipen *inte* ska tillämpas avseende *vissa* bestämmelser, är därför inte förenlig med de krav som EU-rätten och Europakonventionsrätten ställer på den svenska rättsordningen. Inget tillägg till 4 kap. 5 § FRL om små och icke-komplexa företag bör därför göras utan att bestämmelsen ändras, och det i motiven klarläggs, att proportionalitetsprincipen ska tillämpas på *alla* lagens krav. Därav följer även att alla särskilda proportionalitetskrav, i de av utredningen föreslagna nya reglerna i 18 kap. FRL, bör strykas.

⁸ Se t.ex. SOU 2025:97 s. 1267.

Stabilitetsprincipen

I Advokatsamfundets yttrande den 26 november 2014 över utkastet till lagrådsremissen *Genomförande av Solvens II-direktivet på försäkringsområdet*, påpekades att skälen för att *behålla* stabilitetsprincipen föreföll vara andra än de som förelåg vid principens *införande*. Advokatsamfundet fann det därför vara av vikt att framhålla att tillämpningen av stabilitetsprincipen i framtiden borde göras inom ramen för och i enlighet med det nya solvensregelverket. Det är därför positivt att notera att utredningen nu finner att Ändringsdirektivets krav på att ett försäkringsföretag ska hålla tillräcklig likviditet i alla marknadslägen, täcks av stabilitetsprincipen och därför inte föranleder några lagändringar.⁹

Grupptillsyn

Horisontella grupper

Genom Ändringsdirektivet utvidgas reglerna om grupptillsyn till att även omfatta företag som i praktiken uppträder som en grupp trots att det saknas kapitalkopplingar mellan företagen, s.k. *horisontella grupper*.¹⁰ När det gäller horisontella grupper finns det inte, till skillnad från fallet med att ett företag har ett bestämmande inflytande över ett annat företag, ett tydligt moder- och dotterföretagsförhållande. I ett sådant fall ska därför de företag som ska anses utgöra en grupp, utse ett företag till moderföretag. Detta företag ska ansvara för att kraven på grupptillsyn uppfylls. Övriga företag, dvs. de företag som anses ha gemensam ledning med det utsedda moderföretaget, ska anses som dotterföretag.¹¹

Ömsesidiga försäkringsbolag

Den svenska försäkringsmarknaden kännetecknas bl.a. av en betydande andel ömsesidiga försäkringsbolag. De försäkringsföretag som främst kan komma att omfattas av en utvidgning av reglerna om grupptillsyn till att också omfatta horisontella grupper, är de ömsesidiga försäkringsbolag som har valt att samverka med varandra för att reducera kostnader eller ta tillvara andra samordningsfördelar.

⁹ Se SOU 2025:97 s. 1160 ff.

¹⁰ Se SOU 2025:97 s. 1023 och 1289 ff.

¹¹ Se SOU 2025:97 s. 1291.

I direktiven till utredningen (Dir. 2024:77) anger regeringen att utredningen ska ”i den utsträckning som ändringsdirektivet ger medlemsstaterna möjlighet att i nationell rätt anpassa bestämmelserna till nationella förhållanden, slå vakt om den svenska försäkringsmarknadens beskaffenhet.”¹² Vad regeringen syftade på framgår av den del av direktiven som avser återhämtning och resolution. Där anger regeringen att ”i den utsträckning som krishanteringsdirektivet ger medlemsstaterna möjlighet att i nationell rätt anpassa bestämmelserna till nationella förhållanden, slå vakt om den svenska försäkringsmarknadens associationsformer, i synnerhet ömsesidiga försäkringsföretag.”¹³

Att bli föremål för grupp tillsyn innefattar en betydande administrativ börda med därav följande kostnadsökningar, vilka i ömsesidigt bedrivna försäkringsföretag drabbar försäkringstagarna. Vidare, eftersom företagen som ingår i en grupp måste underkasta sig företagsstyrning på gruppnivå, kan grupp tillsynen medföra omfattande begränsningar av grupp företagens särart och självbestämmande. Även detta kan vara till nackdel för försäkringstagarna. Enligt Advokatsamfundets uppfattning är det därför av stor vikt för försäkringstagarna att försäkringsföretag endast görs till föremål för grupp tillsyn om det medför betydande fördelar för försäkringstagarna när det gäller tillsynen. Grupp tillsyn av horisontella grupper bör således vara en *möjlighet* och inte en *skyldighet* för tillsynsmyndigheten och endast tillgripas om det medför avsevärda *fördelar* för försäkringstagarna.

När det gäller de överväganden som ska föranleda att Finansinspektionen beslutar att utnyttja den ovan angivna möjligheten till grupp tillsyn, anför utredningen i den allmänna motiveringen att det bör krävas ”att grupp tillsynen har något att tillföra utöver tillsynen av de enskilda företagen.”¹⁴ Advokatsamfundet vill betona att denna förutsättning för grupp tillsyn är av största betydelse för försäkringstagarnas rätt.

Den föreslagna författningstexten

Med beaktande av vad som sagts ovan, ser Advokatsamfundet positivt på att den föreslagna nya bestämmelsen i 19 kap. 1 b § FRL anger att Finansinspektionen ”får” besluta att två eller flera företag ska utgöra en grupp. Det saknar inte heller betydelse

¹² Se Dir. 2024:77 s. 6.

¹³ Se Dir. 2024:77 s. 4.

¹⁴ Se SOU 2025:97 s. 1291.

att utredningen i specialmotiveringen klarlägger att bestämmelsen utgör ”en möjlighet” för Finansinspektionen ”att utöva grupptillsyn över företag som i praktiken är och uppträder som en grupp”.¹⁵

Vidare är det betydelsefullt, som utredningen föreslår i 19 kap. 1 d §, att Finansinspektionen i sitt beslut ska beakta *samtliga* där angivna kriterier och att utredningen även klarlägger i specialmotiveringen att det, utifrån kriterierna, *krävs* att företagen ”i praktiken utgör och uppträder som en grupp”.¹⁶

Den svenska regleringen av vissa frågor inom försäkrings- och tjänstepensionsområdet

Allmänna synpunkter

I utredningens avslutande del framförs förslag på lagändringar för att tillmötesgå önskemål som framställts om sanktionsavgifter av *Finansinspektionen* (sanktionsavgift bör införas för den ägare som inte i förväg inhämtar tillstånd till förvärv eller underrättar myndigheten om avyttring)¹⁷ och *Finansdepartementet* (sanktionsavgifter för företag och deras företrädare bör utformas i enlighet med det som gäller för andra finansiella institut)¹⁸ samt *Svensk Försäkring* (möjligheten till upptagande av förlagslån bör utökas).¹⁹

När det gäller sanktionsavgifter innebär de av utredningen föreslagna ändringarna i FRL och LTF en dramatisk utvidgning av såväl omfattning som belopp, vilken berör både fysiska och juridiska personer. Enligt Advokatsamfundet inger det betänkligheter att en så omfattande ökning av sanktionsmöjligheterna mot enskilda företag och deras företrädare föreslås utan en analys av *syftet* med den reglering som sanktionsavgifterna avser eller, när det gäller företag, det *omsättningsbegrepp* till vilket den föreslagna regleringen knyts.

När det gäller förlagslån har utredningen stannat vid att möjligheten till upptagande av lånen ska vara fortsatt begränsad, om än viss utökad upplåning ska vara tillåten. Enligt Advokatsamfundet inger det betänkligheter att utredningen, som utgångspunkt, inte förefaller ha vare sig utrett eller beaktat *varför* ett förlagslån som uppfyller vissa

¹⁵ Se SOU 2025:97 s. 1680.

¹⁶ Se SOU 2025:97 s. 1681.

¹⁷ Se Dir. 2024:77 s. 6.

¹⁸ Se Dir. 2024:77 s. 6 f.

¹⁹ Se Dir. 2024:77 s. 7 f.

kvalitetskrav får inräknas i kapitalbasen enligt EU-regleringen eller *varför* försäkringsföretagen i våra grannländer inte omfattas av några begränsningar avseende förlagslån som uppfyller dessa krav.

Särskilda kommentarer till utredningens förslag

Sanktionsavgifter för företag

Syftet med regleringen

Utredningen framhåller att den nuvarande högsta gränsen för sanktionsavgifter, för både försäkringsföretag (FRL) och tjänstepensionsföretag (LTF), är endast 50 miljoner kronor. Advokatsamfundet instämmer i utredningens bedömning att det är en olägenhet att detta kan vara ett relativt sett lågt belopp för ett (stort) företag och ett relativt sett högt belopp för ett annat (litet) företag. Advokatsamfundet instämmer också i att man kan ifrågasätta om beloppet i sig är tillräckligt högt för att motverka de allvarligaste överträdelserna. Det är också riktigt att en övre gräns motsvarande 10 procent av omsättningen redan gäller för försäkrings- och tjänstepensionsföretag för överträdelser av viss annan lagstiftning än FRL och LTF, t.ex. för överträdelser av lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution.²⁰

Vidare är det visserligen riktigt, som utredningen anför, att försäkringsrörelse har stora likheter med annan finansiell verksamhet sett till omfattning, komplexitet och risker. När det gäller *syftet* med den reglering som sanktionsavgifterna avser att skydda, är skillnaderna emellertid betydande. Det huvudsakliga syftet med regleringen av andra finansiella institut, såsom banker, är nämligen att skydda det finansiella systemets stabilitet. Enligt Advokatsamfundets uppfattning gäller detta inte för regleringen av försäkrings- och tjänstepensionsföretag.²¹

Eftersom försäkrings- och tjänstepensionsföretagen inte tillåts bedriva någon egentlig betalningsförmedling – försäkringstagarnas kapital är inte omedelbart tillgängligt – anses risken vara mycket begränsad för att eventuella störningar på försäkringsmarknaden ska fortplanta sig till betalningssystemet. Från lagstiftarens sida är intresset av stabilitet inom det finansiella systemet därför inte ett framträdande

²⁰ Se SOU 2025:97 s. 1344.

²¹ Se prop. 1998/99:87 s. 141.

motiv för särreglering av försäkrings- och tjänstepensionsföretag. Sedan lång tid tillbaka syftar lagstiftningen på försäkringsområdet i stället till att säkerställa att försäkrings- och tjänstepensionsföretag är ekonomiskt stabila, så att företagen kan fullgöra sina åtaganden. Detta är emellertid i första hand en konsumentskyddsfråga.²²

Att denna inriktning även gäller Finansinspektionens tillsyn av försäkringsföretagen framgår av artikel 27 i Solvens II-direktivet, som anger att ”*tillsynens huvudsyfte*” är skyddet av försäkrings- och förmånstagare. Enligt artikel 28 ska den finansiella stabiliteten inom EU visserligen beaktas, men ”*utan att det påverkar huvudsyftet*”. När det gäller tjänstepensionsföretagen framgår av direktiv 2016/2341/EU (**Andra tjänstepensionsdirektivet**) att tillsynens grundläggande syfte är att skydda medlemmarnas och förmånstagarnas rättigheter och att säkerställa tjänstepensionsinstitutens stabilitet och sundhet (artikel 45.1). Först i artikel 47, som en sista punkt 5, nämns ”*de finansiella systemens stabilitet*”, till vilka medlemsstaternas myndigheter ska ta ”*vederbörlig hänsyn*”.

Med beaktande av vad som nu anförts anser Advokatsamfundet att utredningen borde ha övervägt om det är *proportionerligt* att ålägga försäkringsföretag sanktionsavgifter i paritet med banker och andra finansiella institut.

Icke-vinstutdelande försäkringsföretag

Advokatsamfundet noterar att utredningen har uppfattat att, till skillnad från marknaden för andra finansiella tjänster, en betydande andel av försäkringsmarknaden i Sverige består av ömsesidiga försäkringsbolag, försäkringsföreningar och icke-vinstutdelande försäkringsaktiebolag.²³ Således tillhör t.ex. tre av de fem största skadeförsäkringsbolagen (LF, Folksam och Dina) och tre av de fem största inom konkurrensutsatt livförsäkring (Folksam Liv, Alecta och Skandia) denna kategori. Små och lokala försäkringsföretag är i allmänhet ömsesidiga. Gemensamt för alla dessa företag är att de inte har några andra tillgångar än de som tillhör försäkringstagarna. Varje krona som företaget betalar i sanktionsavgift för överträdelser av regler som syftar till att skydda försäkringstagarna, måste därför tas från försäkringstagarnas medel. Utredningen förmodar att Finansinspektionen har möjlighet att beakta att ett

²² Se prop. 1998/99:87 s. 141 och Henric Falkman, Försäkringsrörelse, Stockholm 2010, s. 104.

²³ Se SOU 2025:97 s. 1345.

företag är icke-vinstutdelande när en sanktionsavgift beslutas.²⁴ Enligt Advokatsamfundets uppfattning kan man ifrågasätta om utredningens antagande i denna del är korrekt.

Redan när sanktionsavgifterna infördes angav regeringen i motiven att man kan ifrågasätta lämpligheten av att påföra icke-vinstutdelande företag sanktionsavgifter.²⁵ Trots detta kan Advokatsamfundet inte finna något sanktionsbeslut där det framgår att Finansinspektionen har beaktat att ett företag är icke-vinstutdelande när en sanktionsavgift har beslutats. Som exempel i närtid vill Advokatsamfundet särskilt peka på Finansinspektionens beslut 2024 om anmärkning och sanktionsavgift för Svenska kyrkans tjänstepensionsförening.²⁶ Anmärkningen avsåg överträdelse av en regel som syftar till att skydda försäkringstagarna mot ett för högt risktagande. Någon skada för försäkringstagarna hade dock inte uppstått. Som straff för föreningens brott mot försäkringstagarnas intressen förelades föreningen att betala fem miljoner kronor. I en försäkringsförening finns dock inga andra medel än de som tillhör försäkringstagarna. Det var därför först genom Finansinspektionens sanktionsbeslut som en skada uppstod för försäkringstagarna. Det framgår inte av sanktionsbeslutet att inspektionen har beaktat denna omständighet.

Under de senaste tio åren har Finansinspektionen, utöver beslutet angående Svenska kyrkans tjänstepensionsförening, beslutat att påföra sanktionsavgifter avseende tre icke-vinstutdelande försäkringsföretag.²⁷ Det framgår inte av något av dessa beslut att Finansinspektionen, när sanktionsavgiftens storlek bestämdes, har beaktat att företagen var icke-vinstutdelande. Advokatsamfundet noterar särskilt att det ömsesidiga livförsäkringsbolaget Skandia erhöll exakt samma belopp i sanktionsavgift som det vinstutdelande livförsäkringsaktiebolaget Avanza Pension, för i allvarsgrad huvudsakligen likvärdiga överträdelser.²⁸

Sammanfattningsvis förefaller det som om utredningens utgångspunkt i denna del avseende att Finansinspektionen kan beakta om ett företag inte är vinstutdelande,

²⁴ Se SOU 2025:97 s. 1345.

²⁵ Se prop. 2003/04:109 s. 55.

²⁶ FI dnr 22-28735.

²⁷ Folksam ömsesidig livförsäkring FI Dnr 15-17041 (anmärkning och straffavgift 10 miljoner kronor), Livförsäkringsbolaget Skandia, ömsesidigt FI Dnr 18-16720 (varning och sanktionsavgift 35 miljoner kronor) och Dina Försäkring AB, FI Dnr 23-6783 (varning och sanktionsavgift 10 miljoner kronor).

²⁸ Försäkringsaktiebolaget Avanza Pension, FI Dnr 17-15725 och 17-3748 (varning och sanktionsavgift 35 miljoner kronor).

fungerar dåligt i praktiken. När det gäller ömsesidiga försäkringsbolag, icke-vinstutdelande försäkringsaktiebolag och försäkringsföreningar kan Advokatsamfundet därför, med visst fog, befara att höjda sanktionsavgifter kan komma att motverka syftet med regleringen.

Omsättningen i ett försäkringsföretag

Som nämnts ovan har utredningen föreslagit att det högsta sanktionsavgiftsbeloppet ska höjas, från idag 50 miljoner kronor, till 10 procent av företagets omsättning eller, i förekommande fall, motsvarande omsättning på koncernnivå närmast föregående räkenskapsår.²⁹ Därigenom anser utredningen att sanktionsavgiftsbestämmelserna får en utformning som överensstämmer med motsvarande bestämmelser i andra regelverk på finansmarknadsområdet.³⁰ Enligt Advokatsamfundets uppfattning stämmer detta visserligen när det gäller lagtextens språkliga utformning. Sett till konsekvenserna för försäkringsföretag som blir föremål för sanktion, jämfört med andra företag på finansmarknadsområdet som blir föremål för sanktion (t.ex. kreditinstitut) uppstår dock betydande skillnader. Omsättningen i ett försäkringsföretag beräknas nämligen på ett helt annat sätt än omsättningen i t.ex. ett kreditinstitut.

Enligt 1 kap. 4 a § lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag består nettoomsättningen i ett kreditinstitut endast av avgifter och intäkter som institutet kan tillgodogöra sig (ränteintäkter, leasingintäkter, erhållna utdelningar, provisionsintäkter, nettoresultat av finansiella transaktioner, om det är positivt, och övriga rörelseintäkter). I ett försäkringsföretag, däremot, består nettoomsättningen, enligt 1 kap. 3 a § lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag, av hela premieinkomsten före avgiven återförsäkring, dvs. summan av samtliga premier som har betalats till företaget under året för löpande försäkringsavtal.

Det innebär således att medan omsättningen i ett kreditinstitut består av de avgifter och intäkter som institutet kan tillgodogöra sig, består omsättningen i ett livförsäkringsföretag av de mottagna premier som försäkringsföretaget förvaltar åt tredje man (försäkringstagarna). Inte ens ett vinstutdelande livförsäkringsföretag, som förvaltar försäkringstagarnas pensioner, kan tillgodogöra sig mer än bråkdelar av dessa

²⁹ Se SOU 2025:97 s. 1340.

³⁰ Se SOU 2025:97 s. 1345 f.

belopp. Enligt Advokatsamfundets uppfattning förefaller det inte *proportionerligt* att det högsta sanktionsbeloppet i ett livförsäkringsföretag, men inte i ett kreditinstitut, ska baseras på betalningar som företaget inte kan tillgodogöra sig, utan förvaltas åt tredje man (försäkringstagarna). I vart fall borde denna fråga ha varit föremål för betydligt djupare analys i betänkandet.

Ingripanden mot företrädare

Advokatsamfundet delar utredningens uppfattning att införande av en möjlighet att ingripa med sanktionsavgifter mot företrädare bör ha en preventiv effekt.³¹ Vidare tycker Advokatsamfundet att det är positivt att utredningen framhåller att sanktionsavgifter mot företagets företrädare kan ha särskild betydelse i icke-vinstutdelande företag.³² Som framhållits ovan är det nämligen försäkringstagarna som måste bekosta sanktionsavgifterna i ett icke-vinstutdelande företag. Enligt Advokatsamfundets uppfattning borde emellertid utredningen ha övervägt om ingripande med sanktionsavgifter mot ett icke-vinstutdelande företags företrädare rent av hade varit en mer ändamålsenlig form för ingripande vid överträdelser, än sanktionsavgifter mot företaget.

Advokatsamfundet konstaterar att utredningen inte har övervägt innebörden av att FRL i flera avseenden är en minimireglering i förhållande till Solvens II-förordningen. Exempelvis återfinns den centrala regleringen av företagsstyrning inte i 10 kap. FRL, till vilken den föreslagna 18 kap. 1 d § p. 12 hänvisar, utan i Solvens II-förordningen. Utredningen borde därför ha övervägt om införandet av möjligheten till ingripande med sanktionsavgifter för företrädare blir meningsfull när den inte omfattar överträdelser av Solvens II-förordningen.

När det gäller den katalog av överträdelser som utredningen föreslår ska utgöra grunden för sanktionsavgifter mot företrädare, konstaterar Advokatsamfundet att varken allmän- eller specialmotiveringen innehåller överväganden avseende de enskilda kriterier som ska kunna föranleda ett ingripande. Med beaktande av de allvarliga konsekvenser ett ingripande kan få för enskilda personer, förefaller detta olämpligt. Såsom utredningens förslag i denna del är utformat, kan Advokatsamfundet inte bedöma om överträdelsekatalogen är relevant eller inte. Advokatsamfundet avstår

³¹ Se SOU 2025:97 s. 1349.

³² Se SOU 2025:97 s. 1349.

därför från att framföra andra synpunkter om utformningen än att påpeka att hänvisningen i föreslagna 18 kap. 1 d § p. 12 FRL till 9 kap. 26 § FRL rimligen är felaktig (det finns ingen 9 kap. 26 § i FRL). Förmodligen avses 10 kap. 26 § FRL.

Förlagslån i försäkringsföretag

Advokatsamfundet ser positivt på att utredningen har föreslagit att försäkringsföretag ska få utökade möjligheter att ta upp förlagslån. Härigenom reduceras den konkurrenssnackdel som svenska försäkringsföretag har i förhållande till försäkringsföretagen i våra grannländer. Motiveringen är emellertid behäftad med vissa sakfel och baserad på ett missförstånd av grundläggande solvensrätt. Vidare är den föreslagna lagtexten otydlig.

Allmänmotiveringen

Inledningsvis påstås i betänkandet att kreditrisken är högre för långivaren i ett förlagslån än för långivaren i en företagsobligation.³³ Att en finansiell produkt benämns som ”företagsobligation” säger emellertid ingenting om produktens kvalitet eller kreditrisk. En företagsobligation kan nämligen samtidigt också vara ett förlagslån.³⁴

Därefter följer en förtjänstfull genomgång av förarbeten och praxis samt resonemang om möjliga orsaker till att svenska försäkringsbolag inte inräknar förlagslån i kapitalbasen. Slutsatsen att det beror på lagtextens utformning och Finansinspektionens praxis är högst rimlig.³⁵ Med beaktande därav tycker Advokatsamfundet emellertid att det är en brist att utredningen inte har övervägt vilka missförhållanden i den svenska försäkringsbranschen som fortsatt motiverar att upplåningsbegränsningen ska upprätthållas. Detta trots att försäkringsföretag i Finland fritt får ta upp förlagslån och försäkringsföretag i Danmark och Norge inte har någon upplåningsbegränsning alls.

Som motivering till att fortsatt begränsa upplåning av förlagslån, anges i betänkandet att större volymer kan medföra att alltför liten del av kapitalbasen skulle *”fylla sitt syfte att i en problemsituation snabbt kunna omvandlas till kontanta medel och användas*

³³ Se SOU 2025:97 s. 1355.

³⁴ Jfr t.ex. de icke säkerställda företagsobligationerna, det s.k. hybridlånet, i Samhällsbyggnadsbolaget SBB, se Di 10 juni 2025 ”*Batljan kämpar mot klockan*”.

³⁵ Se SOU 2025:97 s. 1366.

för betalning".³⁶ Genom att begränsa möjligheten att ta upp förlagslån till 8 procent av kapitalbasen, blir upplåningen inte "så omfattande att den riskerar att långsiktigt underminera försäkringstagarnas skyddsintressen".³⁷ Advokatsamfundet vill framhålla att båda dessa motiv till den föreslagna lagstiftningen verkar vila på en missuppfattning av kapitalbasens sammansättning och funktion.

Kapitalbasen består av eget kapital ("den positiva skillnaden mellan tillgångar och skulder", 7 kap. 3 § 1 FRL) och efterställda skulder (7 kap. 3 § 2 FRL) samt redovisas på skuldsidan i balansräkningen. Ingen del av kapitalbasen består således av tillgångar som kan *omvandlas till kontanta medel*. Syftet med kapitalbasen är nämligen inte att lösa brist på *likviditet*. Syftet med kapitalbasen är att lösa brist på *solvens* genom att kapitalbasen består av poster som kan sättas ned i en förlustsituation och därmed minska skuldsidan (täcka förluster) i balansräkningen ("tillgänglig eller kan infordras på begäran för att täcka förluster", 7 kap. 7 § FRL).³⁸ En efterställd skuld av högsta kvalitet, t.ex. ett förlagslån som är omedelbart tillgängligt för att täcka förluster, kan således aldrig *underminera försäkringstagarnas skyddsintressen*.

Således tillåter svensk rätt (liksom Solvens II-regelverket) att förlagslån av högsta kvalitet får obegränsat inräknas i den kapitalbas som kan täcka solvenskapitalkravet och minimikapitalkravet (se 7 kap. 11–12 §§ FRL). Vidare tillåter lagstiftningen i våra grannländer obegränsad upplåning av sådana förlagslån. Om svensk rätt ska fortsatt begränsa upplåning av förlagslån, bör det i vart fall inte baseras på en missuppfattning av grundläggande solvensrätt i Sverige och EU.

Författningsförslaget

Den av utredningen föreslagna lagtexten lyder

6 a § Utan hinder av 6 § får ett försäkringsföretag ta upp eller ta över lån som är efterställda övriga borgenärers fordringar (förlagslån) motsvarande högst 8 procent av primärkapitalet i kapitalbasen.

Advokatsamfundet anser att det är olämpligt att definitionen av *förlagslån* avviker från Solvens II-regelverkets och FRL:s definition av *efterställda skulder*. Av artikel 77.1 (a) i

³⁶ Se SOU 2025:97 s. 1367 f.

³⁷ Se SOU 2025:97 s. 1368.

³⁸ Se Artikel 93.1 i Solvens II-direktivet, prop. 2015/16:9 s. 263 ff., Karel van Hulle, *Solvency requirements for EU insurers*, 2019, s.228 ff. och Per Johan Eckerberg, *Solvensregler*, 2019, s. 273 ff.

Solvens II-förordningen framgår nämligen att en primärkapitalpost inte ens kan vara nivå 3 om den inte har prioritet efter anspråk från, ej endast ”övriga” borgenärers fordringar, utan efter anspråken från ”*samtliga*” borgenärer. Motsvarande gäller enligt 7 kap. 7 § FRL: ”*alla*” andra förpliktelser.

Vidare noterar Advokatsamfundet att det inte framgår av författningsförslaget om det för tillåtligheten av upplåningen räcker med 1) att det är fråga om ett förlagslån, oavsett kvalitet, 2) om förlagslånet måste ha viss kvalitet som primärkapital, eller 3) om förlagslånet dessutom måste faktiskt inräknas i kapitalbasen.

Slutligen konstaterar Advokatsamfundet att författningsförslaget inte anger att den tillåtna upplåningen måste ha ett visst syfte. Det överensstämmer dock inte med allmänmotiveringen som på flera ställen anger att syftet med upptagande av förlagslån är att ”*stärka*” kapitalbasen.³⁹ Härigenom finns risken att motiven, trots lagtextens lydelse, stänger vägen för helt legitima *ändringar* av kapitalbasens sammansättning utan att denna *stärks* (t.ex. genom att andelen eget kapital reduceras och andelen efterställda skulder ökas).

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander

³⁹ Se SOU 2025:97 s. 1355, 1363, 1366 och 1367.